

## Contact

**Provinciehuis**  
Postbus 90602  
2509 LP Den Haag  
T 070 - 441 66 11  
[www.zuid-holland.nl/contact](http://www.zuid-holland.nl/contact)

**Datum**  
Zie verzenddatum linksonder

**Ons kenmerk**

PZH-2025-882272322  
DOS-2018-0005593

**Uw kenmerk****Bijlagen**

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur  
(LVVN)

T.a.v. mevr. F.M. Wiersma, minister  
Postbus 20401  
2500 EK Den Haag

**Onderwerp**

Consultatiereactie Provincie Zuid-Holland bij 8e Nitraat Actieprogramma

Geachte mevrouw Wiersma,

Hierbij bieden wij u onze inspraakreactie aan op de ter consultatie voorgelegde stikstofgebruiksnormen en aandachtsgebieden stikstof, als onderdeel van de maatregelen in het 8<sup>e</sup> actieprogramma nitraatrichtlijn (8<sup>e</sup> AP).

In de aanwijzing van aandachtsgebieden en de aanpassing van stikstofgebruiksnormen zien wij een aantal positieve en een aantal negatieve punten. Positief is dat de aanwijzing van aandachtsgebieden voor fosfor pas per 1 januari 2027 ingaat en de korting op de stikstofgebruiksnorm voor de eerdere gebieden die alleen voor fosfor zijn aangewezen vervalt. Teleurgesteld zijn we in de beperkte betrokkenheid op de cruciale momenten. We hebben immers een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het halen van de doelen van de KRW, maar we hebben zorgen dat de gebrekkige invulling van de governance leidt tot ongewenste situaties. Dat kan leiden tot gebieden die ten onrechte wel of niet zijn aangewezen als aandachtsgebied voor stikstof. Daarom worden wij graag beter betrokken bij de aanwijzing van aandachtsgebieden voor fosfor en het 9<sup>e</sup> AP. Ook zijn wij teleurgesteld over de inhoud van het 8<sup>e</sup> AP als geheel. Dit leidt onvoldoende tot doelbereik. Dat is niet goed voor de waterkwaliteit, en we verwachten dat dit ook zal leiden tot negatieve consequenties voor agrarische ondernemers en overheden.

**Proces en planning**

Een terinzageleggingsperiode van slechts drie weken, met daarin ook het herfstreces, voldoet niet aan de Algemene Wet Bestuursrecht (artikel 3:11 en 3:16). Zowel voor ons als voor andere stakeholders is deze periode te kort. Voor een goede inhoudelijke reactie op de gebruiksnormen en aandachtsgebieden, had de minimale termijn van 6 weken aangehouden moeten worden.

We zien dat het hele proces van totstandkoming van het 8<sup>e</sup> AP continue onder tijdsdruk lijkt te staan, terwijl het tijdpad voor het 8<sup>e</sup> AP vooraf voorspelbaar was. Net zoals dat is voor het hierop volgende programma (9<sup>e</sup> AP). **Wij verzoeken u dan ook met klem om voor het 9<sup>e</sup> AP ruim op tijd te beginnen en alle belanghebbenden en kennisdragers daar intensief bij te betrekken.**

Provincies, waterschappen en andere partijen zijn onvoldoende betrokken bij de totstandkoming van de beleidsvoornemens. Daardoor zien we een 8<sup>e</sup> AP dat onvoldoende bijdraagt aan doelbereik, en gelijktijdig onuitlegbare maatregelen bevat, die onvoldoende aansluiten bij de regionale ervaringen.

**We roepen u daarom op om:**

- **Zelf naar de regio te komen om ontevreden belanghebbenden uw keuzes op dit dossier uit te leggen. Als regionale overheden kunnen wij deze keuzes niet uitleggen en willen we dit ook niet op ons nemen.**
- **Voor de aanwijzing van de fosfor-aandachtsgebieden per 1 januari 2027, de kennis van decentrale overheden beter te benutten door een intensiever samenwerkingstraject vorm te geven.**
- **De keuzes die tot op heden zijn gemaakt (deels) te heroverwegen, zie de onderstaande teksten.**

### **Aanwijzing aandachtsgebieden**

Allereerst vinden wij het positief dat voor de aanwijzing van aandachtsgebieden voor fosfor langer de tijd wordt genomen. Dit biedt meer ruimte om de onderbouwing van deze aanwijzing zorgvuldiger voor te bereiden. We zijn wel bezorgd over het uitstel voor de gebieden waar fosfaat uit de landbouw daadwerkelijk het halen van de KRW-doelen in de weg staat. Daarnaast vinden wij het ook positief dat voor de eerder op basis van fosfor aangewezen gebieden niet langer een korting geldt op de stikstofgebruiksnorm. Dit leidde tot een mismatch tussen reden om een gebied aan te wijzen en de maatregel, wat in gebieden slecht uitlegbaar was.

In bestuurlijk overleg, in de inspraakreacties op het 8<sup>e</sup> AP en in eerder toegezonden brieven hebben wij uw aandacht gevraagd voor een zorgvuldige aanwijzing van aandachtsgebieden. We hebben u gevraagd daarvoor de tijd te nemen en de afstemming te zoeken met waterschappen en overige partners. We zien dat hier op dit moment nog onvoldoende invulling aan is gegeven. De aanwijzing is te grofmazig en de bronnenanalyses missen de scherpte van de regionale analyses. Daardoor is er onvoldoende aansluiting bij de gebiedsbevindingen van waterbeheerders.

Gebieden worden nu ten onrechte aangewezen of soms niet aangewezen. Dit kan volgens ons niet de bedoeling zijn. Dit zet het draagvlak onder druk. Een onjuiste aanwijzing is voor boeren niet goed, voor de waterkwaliteit niet goed en voor vertrouwen in de politiek niet goed. **Daarom vragen we u ook de aanwijzing van aandachtsgebieden voor stikstof per 1 januari 2027 te herzien.** Voor de periode 2026 is dan nog een keuze nodig, of de huidige NV-gebieden, of nieuwe aanwijzing van aandachtsgebieden van kracht is. Bij de aanwijzing per 1 januari 2027 kan ook rekening gehouden worden met de actualisatie van de KRW-doelen in voorjaar 2026 via de nu lopende technische doelaanpassing door de waterbeheerders.

### **Aanpassing stikstofgebruiksnormen**

Nieuwe maatregelen in het 8<sup>e</sup> AP, inclusief de nu voorgestelde stikstofgebruiksnormen, leveren niet of nauwelijks een bijdrage aan doelbereik. Wij hebben u er in de eerdere inspraakreactie op het 8<sup>e</sup> AP op gewezen dat hiermee de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en de nitraatrichtlijn niet in zicht komen. Ook de commissie MER was kritisch op dit punt. We verwachten dat deze werkwijze uiteindelijk negatieve consequenties zal hebben voor overheden en agrarische ondernemers, omdat zij strijdig is met internationale richtlijnen.

Hoewel wij kritisch zijn op de huidige methodiek voor aanwijzing van gebieden en de effectiviteit van voorgestelde maatregelen, is de gedachte om gebiedsgerichte maatregelen door het aanwijzen van aandachtsgebieden te nemen om de waterkwaliteit te verbeteren in de basis positief. Het is dan wel van het grootste belang dat hiervoor de juiste gebieden worden aangewezen, waarin effectieve maatregelen worden genomen. Dat is van belang om uitlegbaar en proportioneel toe te werken naar verbetering van de waterkwaliteit. Op dit moment is hier binnen het 8<sup>e</sup> AP echter nog geen sprake van.

De tijd hiervoor dringt. In het stroomgebiedsbeheerplan 2028-2033 (SGBP4) is zicht nodig op concrete maatregelen en financiering voor het wegnemen van de restopgave nutriënten. **We verzoeken u op zeer korte termijn duidelijkheid te geven over het complete maatregelenpakket en de taakverdeling, inclusief financiering, om de nutriëntenbelasting vanuit de landbouw terug te brengen naar een voor de KRW toereikend niveau.** Alleen dan zijn deze maatregelen nog op te nemen in het ontwerp-SGBP4 en zijn hiermee juridische risico's in Europees verband te verminderen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,  
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Wij verzoeken u in uw correspondentie altijd het DOS-nummer ( DOS-2018-0005593) te vermelden.  
Meer informatie [www.zuid-holland.nl/contact](http://www.zuid-holland.nl/contact)